

Bevarandeplan för Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust SE0430099

Skäldervikens östra klippkust samt Stenbrottet, Foto: Mats Sjöberg

Grunduppgifter om Natura 2000-området

Län: Skåne
Kommun: Höganäs
Läge : 8 km NO Höganäs
Markägare : Naturvårdsverket, Enskilda
Areal : 143,1 hektar
Skyddsform: Naturresevat, Bölsåkra-Tranekärr, 1986-06 och Nabbens naturresevat, 1994-12.
Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 1997-01.
SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.
SAC fastställt av Regeringen 2011-03.
Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2019-12-19 respektive 2019-12-27.
Reviderad: 2019-12.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio de Janeiro 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen. Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt. *Typiska arter* är indikatorarter vars förekomst

indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter* och naturtyper är de arter/naturtyper som är utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter och naturtyper som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten eller naturtypen ska få gynnsam bevarandestatus. Rödlistade arter är en sammanställning av arters status när det gäller risk att dö ut inom ett lands gränser. En nationell *rödlista* publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken *Rödlistade arter i Sverige 2015*. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	8
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	10
Bevarandemål.....	10
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	13
Naturtyper.....	13
Icke- naturtyper.....	18
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	19
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	21
Skydd och reglering.....	21
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	22
Restaureringsåtgärder.....	22
Löpande skötsel.....	22
Uppföljning.....	23
REFERENSER.....	23
BILAGOR.....	24
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	25
.....	26
.....	27
.....	28
.....	29
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	30
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	31
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	32

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Den västra delen av Natura 2000-området utgörs av Nabbens naturreservat öster om Arild. Det utgörs av ett halvöppet landskap på sluttningen mot havet i norr och omfattar fäladsmarker av kusthedstyp, dungar och klapperstensfält i strandbranten. Den klippiga terrängen utgör en fortsättning på Kullaberg längs Skäldervikens södra strand. Den steniga terrängen har gjort att området främst använts som bete. Betet upphörde emellertid på 1940-talet och området har lämnats att växa igen, delar av området är igenvuxet med björkskog och busksnår. Under senare decennier har de övre delarna av fäladen exploaterats för bebyggelse men en bred zon av det gamla kustlandskapet har lämnats längs stranden. Berget går ofta i dagen eller är överlagrat av endast ett tunt lager morän. Området domineras av gnejs som ger underlag till den hedartade vegetationen. Längs stranden ser man Littorinahavets strandvallar med rundade klapperstenar och raukar som utformats i urberget. Kustlinjen är bruten med uddar och skrevor. Inåt land övergår strandplanet i en mer eller mindre brant bergvägg. Från de högsta partierna har man en vid utsikt över kusten och Skälderviken. Vid Stensnäs finns ett antal välbevarade gravhögar från bronsåldern.

Skälderviken ligger i den sydligaste delen av Kattegatt och omges av Kullaberg i sydväst och Bjärekusten i nordost. Viken är mycket långgrund med ett medeldjup på ca 24 m i den yttre delen.

Skälderviken, vars ytvatten har en medelsalthalt på ca 16 PSU (Practical Salinity Unit), påverkas huvudsakligen av havsvatten från Kattegatt och sötvatten från Östersjön. Detta medför att vattnet ofta är skiktat på ca 10 meters djup med låg salthalt (12-25 PSU) i ytvattnet och ett bottenvattnet med högre salthalt (32-34 PSU). På grund av denna skiktning försvåras omblandningen av vattnet vilket kan leda till syrebrist på botten.

Den östra delen av Natura 2000-området som utgörs av naturreservatet Bölsåkra - Tranekärr består av ett omväxlande landskap, med rester av öppen kusthed, fälads- och hagmarker samt lövskogsdungar och åkermark. Stranden är klippig och stenig med omfattande klapperstensfält. Träd- och buskage finns längre ned på stranden då beteshävd saknas inom Bölsåkra-Tranekärr. Berget går i dagen i sluttningen och i öster nära Svanshall ligger resterna av ett större stenbrott med branta kanter och delvis vattenfylld botten. Ovanför strandområdet övergår den öppna stranden i dungar med busk- och trädvegetation samt mindre skogsbestånd.

Markerna var helt öppna fram till 1800-talet början och ingick i betesallmanningen Kulla fälad. Senare odlades områdena ovanför klippbranterna upp och har varit uppodlade fram till första halvan av 1900-talet för att idag ligga som bete igen. De mer svårbrukade markerna med planterad skog eller växt igen. Mellan skogspartierna finns öppna fäladsmarker med främst ljung, kråkris och gräs med inslag av bland annat klockljung. En del mindre kärrpartier har rester av fukthedsvegetation.

Områdets variationsrikedom, närheten till havet och utsikt från höjdpartierna gör det omtyckt och populärt som strövområde.

Hela Natura 2000-området tillhörde den på tidigt 1800-tal öppna sammanhängande betesmarken på Kullahalvön, med enstaka blandade ädellövskogar och krattformiga buskmarker i framförallt branterna. Beteshävden har dock anor sedan järnåldern och är en kvarleva av Kulla betesallmanning, även kallad Kulla fälad. Under 1800-talet planterades stora arealer med barrträd. Betet upphörde på 1940-talet. Igenväxningen har framför allt skett under de senaste 50 åren. Sedan reservatsbildningen på 1980-talet har omfattande röjningsarbeten successivt fortlöpt i området. De beteshävdade markerna ska hållas fria från igenväxningsvegetation.

Till vegetationen finns knuten en intressant fjärilsfauna. Bland fåglarna så häckar ejder (VU)* stjärtmes, ängsoplärka (NT)* och gröngöling (NT)* i området.

Törnskata, gulsparv (VU), rödstjärt, svarthätta, trädgårdssångare, svartvit flugsnappare, näktergal, härmsångare, röd glada, nötväcka och hämpling ses ofta och talrikt.

På 1960-70 talet fanns större vattensalamander i ett småvatten strax öster om vägen som leder ner till Nabben.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanerna för naturreservaten Bölsåkra-Tranekärr samt Nabben.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

*Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad).

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök sommaren 2006 och kunskap från naturtypsexperter samt inrapporterade arter i artportalen 2019.

Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Tabell 1. Skäldervikens östra klippkusts naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
◆1110 Sublittorala sandbankar		0,22	0,39
◆1112 Sublittorala sandbankar med i huvudsak makroalgsvegetation (undergrupp till ovan)	0,17		
◆1170 - Rev	4,0	4,8	8,8
◆1220 - Perenn vegetation på sten och grusvallar	5,2	24,5	29,7
◆1230 - Vegetationsklädda havsklippor	5,2	12,5	17,7
4030 – Torra hedar	3,6	8,7	12,3
5130 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker	-	6,1	8,3
5133 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker – Naturlig enbuskmark vid kust (undergrupp till ovan)	-	2,2	
*6270 - Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	-	0,63	0,63
6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr	-	0,79	0,79
7230 - Rikkärr	-	0,04	0,04
8230 - Pionjärvegetation på silikatrika bergytor	-	0,24	0,24
△◆9070 - Trädklädd betesmark	0,17	4,7	5,1
9071 - Trädklädd betesmark – Ekharar (Undergrupp till ovan)	-	0,19	
9190 - Näringsfattig ekskog	-	5,0	5,0
Total areal naturtyper	93,0		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
◆ny areal/art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			
△ kunskapsbrist finns om arten/naturtypen			
Icke naturtyper			
<i>Utvecklingsmark mot:</i>			
Icke naturtyps ädellövsskog (907) utvecklas mot Trädklädd betesmark (9070)	0,5		
Total areal utvecklingsmarker	0,5		
Total områdesareal	143,1		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är att bevara en rest av öppen kusthed, fäladsmark och den klippiga och steniga kusten och detta finns i naturtyperna 1170 – Rev, 1220 - Perenn vegetation på sten och grusvallar, 1230 - Vegetationsklädda havsklippor, 4030 – Torra hedar, 5130 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker samt 5133 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker - Naturlig enbuskmark vid kust.

Motivering:

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust utgörs av en brant, stenig kust med klippor, klappersten, torra enefälader samt öppna betesmarker på tidigare odlingsmark. Området utgör ett mycket representativt kustlandskap av forntida typ som en gång var vanligt förekommande i regionen. Området är mycket populärt för rekreatiönsändamål. Välbevarade gravar från bronsåldern är fortfarande synliga i landskapet.

Bevarandemål

Landmiljöer

Arealer

Arealen av 1220 - sten och grusvallar ska vara minst 31,5 ha.

Arealen av 1230 - Vegetationsklädda havsklippor ska vara minst 18,2 ha.

Arealen av 4030 – Torra hedar ska vara minst 12,3 ha.

Arealen av 5130 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker och 5133 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker - Naturlig enbuskmark vid kust ska vara minst 8,3 ha.

Arealen av 6270 - Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ ska vara minst 0,63 ha.

Arealen av 6410 - Fuktängar med blåttåtel eller starr ska vara minst 0,79 ha.

Arealen av 7230 – Rikkärr ska vara minst 0,04 ha.

Arealen av 8230 - Pionjärvegetation på silikatrika bergytter ska vara minst 0,24 ha.

Arealen av 9070 - Trädklädd betesmark och 9071 - Trädklädd betesmark - Ekagar ska vara minst 5,1 ha.

Arealen av 9190 - Näringsfattig ekskog ska vara minst 5,0 ha.

Strukturer och funktioner

Hydrologin ska vara ostörd inom området och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan och grundvattennivån ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädskikt endast finns i liten omfattning. Det ska finnas kärr av rik

typ. Fastmattor ska finnas i riklig utsträckning inom området och bottenskiktet ska domineras av brunmossor. Täta bestånd av vass ska inte förekomma.

Ett jämnt betestryck ska finnas i området. Vattenståndet inom betesmarkerna ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet och/eller säsongsvist.

Naturliga störningsprocesser i form av tramp, saltvatten/saltstänk, periodisk torkstress, sanddrift, erosion, etc. ska få påverka hela området.

Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma.

Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Fysiska strukturer i form av blå bård, sandblottor, hållar, busksnår, bryn, stenmurar, småvatten etc. ska förekomma allmänt.

Träd- och/eller buskskikt ska förekomma i måttlig mängd. Träd-/buskslagsfördelningen ska vara naturlig med en, ros, slån, hagtorn, ek, tall och rönn. Värdefulla träd t ex bärande och blommande träd, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd etc, ska finnas. Värdefulla buskar t ex bärande och blommande buskar, snår- och brynbildande buskar ska finnas. En mosaik av busksnår och öppen mark ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut.

Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen.

Det ska finnas död ved t ex torrträd, hålträd, liggande död ved etc. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier inom den trädklädda betesmarken (9070). Det ska finnas solexponerad bark/ved. Främmande/invasiva arter ska inte förekomma.

Tång och annat naturligt driftmaterial ska inte städas bort från stranden. Uppsamlat driftmaterial får inte deponeras i områdets sanddyner.

Småskaliga naturliga processer inom skogen, som t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvist ska påverka dynamik och struktur.

Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med stor artrikedom. Ädellövträd ska prägla skogen, övriga lövträd ska endast utgöra ett måttligt inslag. Olika barr- och lövträdsarter ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området t.ex. inom naturtypen pionjärvegetation (8230).

Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: tall, ek, lönn och en.

Det ska finnas följande strukturer/substrat inom skogen: gamla träd, liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd, död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar, träd med hackspettsbohål, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar samt gamla hävdpräglade träd.

Mark med tunt humustäcke och blottade ytor med sand/sten ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området t.ex. inom naturtypen pionjärvegetation (8230).

Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/våtmarker/surdrag/källor/utströmningsområden, ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området.

Blommande örter, buskar och träd ska utgöra ett påtagligt inslag i hela området.; Gran, buskar (ros, slån, hagtorn, en) och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området.

Typiska arter

Typiska/karakteristiska arter ska förekomma rikligt (Se vilka arter som är typiska/karakteristiska i naturtypernas vägledning på Naturvårdsverkets hemsida).

*Havsmiljön*Arealer

Arealen av 1110 och 1112 Sublittoral sandbankar samt sublittoral sandbankar med i huvudsak makroalgsvegetation ska vara minst 0,39 hektar (ha).

Arealen av Rev (1170) ska vara minst 11,1 hektar.

Strukturer och funktioner

Hydrografiska villkor i form av tidvatten, vattenstånd, strömmar, vågor, sötvattensflöde och vattenutbyte ska variera naturligt i tid och rum. Permanenta förändringar av hydrografen genom byggnation eller annan enskild- eller samverkande verksamhet får inte ha negativ påverkan på utbredning och långsiktig fortlevnad för naturtypen, livsmiljöer, samhällen och associerade arter. Sedimentationen ska vara naturlig, med försumbar antropogen påverkan, och inte inverka negativt på karakteristiska och typiska arter i naturtypen.

Typiska/karakteristiska arter ska förekomma rikligt.

Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt, speciellt för horngädda, sill, skarpsill, tobis, ål, femtömmad skärlänga, röt- och oxsimpa samt arterna torsk, lyrtorsk, vitling och sjurygg.

Naturtypen ska kunna fungera som häckningsplats för fågel, speciellt för ejder, stjärtmes, ängspiplärka och gröngöling. Naturtypen ska kunna fungera som livsmiljö/födosöksområde och rastplats för fågel, speciellt för busklevande fåglar.

Naturtypens landdel ska fungera som livsmiljö för tork-/vind-/och/ saltvattenstolerat landvegetation, lavar, spindlar, fladdermöss. Det ska finnas bra konnektivitet med effektiva passager för djur, växter, sediment och organiskt material i vattenområdet, längs det grunda vattenområdet samt från ytvattenförekomsten till det kustnära området.

Bottens struktur ska vara intakt och ge förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner, artdiversitet och förekomst av arter. Naturtyperna ska vara naturliga med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur samt tidvatten så att det finns förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner. Vattenkvaliteten ska vara god med låg halt av näringsämnen. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Syrgashalten ska vara god.

Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och andra kemikalier ska vara minimal och inte resultera i negativa direkta eller indirekta effekter på arter och funktioner i naturtypen.

Strukturbildande vegetation av tång (*Fucus* spp.), bandtång, kräkel, natingar, småsäv, vitsjälksmöja, mm ska finnas, med en utbredning, area och i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen. Bottenfaunan ska vara karakteristisk för naturtypen och/eller är artrik och finns i livskraftiga populationer.

Mjukbottenfaunan är karakteristisk för naturtypen och/eller är artrik och finns i livskraftiga populationer. Rev av blåmussla (*Mytilus edulis*), hästmussla (*Modiolus modiolus*) ska finnas i livskraftiga bestånd.

Utbredning, area och tillstånd hos revet stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen enligt HVMFS 2012:18 (1.6). Följande biotoper eller undernaturtyper ska finnas området i riklig utsträckning: marina kärlväxter, bandtång, makroalgsvegetation, blåmusslor.

Mink kan hota fågellivet och ska förekomma i så pass liten utsträckning att det inte påverkar häckningsframgången märkvärt.

Exploatering/antropogen påverkan/påverkan i form av byggnation, muddring, dumpning, sprängning, bottentrålning, ankring, mineral/sand/sten utvinning, utsläpp av olja och kemikalier, ska inte inverka negativt på viktiga processer, funktioner, strukturer samt karakteristiska- och typiska arter.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Marina miljöer (Sublittoral sandbankar 1110 och Rev 1170)

Små delar av havsbotten utgörs av sublittoral sandbankar (1110) inom naturtypen medan större delar ligger utanför Natura 2000-området. Glesa ålgräsängar på sandbottnar, steniga områden med makroalger samt bottnar utan makro-vegetation karaktäriserar undervattenslandskapet. Bottnar med ålgräs och makroalger utgör livsmiljö för en stor mängd fiskar och ryggradslösa djur. Det grunda havsområdet kännetecknas av sandbottnar med och utan ålgräsängar samt rev och stenblock med alger. Det högproduktiva grunda havsområdet ger förutsättningarna för områdets höga värde för fåglar. Av särskild betydelse är havsområdet som födosöksområde för häckande och rastande vadarfåglar och för övervintrande sjöfågel.

Sandbankarna är antingen fria från vegetation eller bevuxna med kärlväxter såsom ålgräs och natingar. I områdets tre bukter finns områden med glesa ålgräsängar som består av fläckvist förekommande plantor från två till fyra meters djup. Störst utbredning har ålgräset i bukten öster om Jonstorp. Ålgräsängar kan bli mycket gamla och fyller en viktig fysisk och biologisk funktion. Rötter och rhizom bildar en rotfilt som stabiliserar bottenmaterialet och skyddar därigenom strandzonen mot eventuell erosion. Ålgräs tar upp och koncentrerar olika näringsämnen och för dem vidare till sediment och djur. Ålgräsängar är en viktig livsmiljö som ger substrat, skydd och föda till en mängd olika ryggradslösa djur såsom kräftdjur, blötdjur som snäckor och musslor där höga tätheter av tusensnäckor och hjärtmusslor förekommer inom området men även musslor av släktena *Spisula* och *Mya*. Vanliga arter som kan påträffas är märlor som *Gammarus sp.* och *Microdeutopus gryllotalpa*, arter av tångräkor, pungräkor, sandräkor, havsgräsuggor, strandkrabbor, strandsnäckor och blåmusslor. Olika småfiskar såsom sjustrålig och svart smörbult, sandstubb, tångspigg, tångsnälla, större- och mindre kantnål men

även skrubbskäddor och rödspättor, uppehåller sig gärna i ålgräsängar. Habitatet är en viktig födosöks-, lek- och uppväxtplats för vandrande fiskar som horngädda, sill, skarpsill, tobis samt ål, den senare bedömd som akut hotad, likväl som för mer stationära arter som femtömmad skärlånga, röt- och oxsimpa samt arterna torsk, lyrtorsk, vitling och sjurygg, bedömda som sårbar respektive nära hotad.

Naturtypen sublittoral sandbankar har icke fullgod bevarandestatus inom området då det endast finns små arealer av den.

De vegetationsklädda havsklipporna (1230) övergår ut mot havet i rev (1170) som översvämmas vid högvatten. På flera ställen längs den exponerade kuststräckan finns rev bildade av klappersten och mer eller mindre stora stenblock utspridda på sandbotten. Gränsen mellan rev och sublittoral sandbank går där stenblocken täcker mer än 50% av botten. Ett stort sammanhängande område med rev sträcker sig en bit ut från kusten. Stora delar av reven är mer eller mindre täckta med alger men det finns även områden med mer rörliga klapperstenar som saknar vegetation. Inom området har det påträffats ett trettiotal arter av alger där flertalet är rödalger men även brunalger och grönalger. Bland rödalger domineras kräkel och fjäderslick. Andra rödalgsarter är ullsleke och grovsleke, havsris, karragentång, ribbeblad och rödris. Men även främmande arter som *Dasy baillouviana*, enligt Artdatabanken känd ner till mellersta Halland, och *Bonnemaisonia hamifera*. Bland brunalgerna finns såg- och blåstång, ektång och ektofs. Bland grönalger finns grov borstråd och arter av grönslick. På algerna hittar man fastsittande djur som taggig tångbark, arter av havstulpaner, rörbyggande havsborstmaskar som trekantmask och spiralrörsmask samt brödsvamp. Vanlig sjöstjärna finns på sina ställen i höga tätheter liksom strandkrabbor, strandsnäckor och blåmusslor. Stenrev uppbyggda av block täckta av vegetation är omtyckta livsmiljöer av fisk både för uppväxande pelagiska fiskar och mer stationära kustfiskar. Kuststräckan strax väster om naturaområdet, som ser likartad ut, utgör ett referensområde för kustfiske och här förekommer arter som torsk, lyrtorsk, ål, gråsej, vitling, rödspätta, skrubbskädda, öring, ox-, röt-, och skäggsimpa, skär- och stenssnultra, femtömmad skärlånga, tobiskung, tånglake och tejustefisk.

Saltlav och den blågröna algen *Calothrix* bildar tillsammans en svart beläggning på klippor och stenar. Även den något ovanligare strandkantlaven är här rikt förekommande ovanför det svarta bältet med saltlav och ibland tånglav. I det svarta bältet kan man även hitta *Collemopsidium halodytes* och ibland *Verrucaria erichsenii* och *V. ceuthocarpa*. Den senare är dock sällan funnen i Skåne. Strax ovanför orangelavarna och kantlavarna kommer sedan en zon med både vägglav och *X. aureola*, som ofta dominerar sin zon. Ovanför dessa arter hittar man även svart kantlav, strandkartlav, västlig brosklav och/eller fågeltoppsbrosklav.

Grönstenhällarna som sticker ut i havet har en representativ samling kustlavar som rosettorangelav, grymig orangelav, skvalporangelav, saltkantlav, kustkrimmerlav, saltblommossa och strandangelav.

Knubbsäl kan uppehålla sig här men dess huvudsakliga livsmiljö är längre ut i Skälderviken och därför är inte denna art utpekad för området.

Reven har fullgod bevarandestatus inom området.

Perenn vegetation på steniga stränder (1220)

Utmed stranden ligger både lägre och högre sammanhängande *sten- och grusvallar 1220*, oftast

bestående av frostsprängd sten. Här, förutom den perenna vegetationen på de steniga stränderna, finns även en låg klippstrand med inslag av strandäng.

Där driftpålagringen är hög och eventuellt finjord ansamlats på de steniga stränderna har en perenn vegetation (1220) utvecklats med salttåliga örter, med bl. a strandkål, gulkämpar, strandaster, strandkrypa, havssälting. Även arter som strandråg, rörflen, krusskräppa, gåsört, daggsvingel, trift, strandglim, strandaster, kråkris, ljung, strandkrypa, krypven, skörbjuggsört, daggsvingel, åkermolke, salttåg, höstfibbla, strandkvanne, gulkämpar, gåsört och mållor. Flera ovanligare lavar på grönstenen, som blågryn, kalkorangelav, strandorangelav och olika *Lecanora*-arter finns också. Andra arter som stenorangelav, stiftsköldlav sjökantlav, grå skivlav, rutskivlav och sköldfiltlav.

Vegetationen på både stenstranden och kustklipporna övergår till kruståtel- eller rished, som växer igen med buskage av slån, hagtorn, fläder, rosor, kaprifol, björk, oxel, ek, rönn, fågelbär inåt land.

Sällsynt i strandnära läge kan även rödsäv NT och i stenfälten gaffelbräken förekomma. På kalkrik sand ses strandkalkmossa.

Tre snäckarter; linssnäcka, strimspolsnäcka och fläckdisksnäcka förekommer inom naturtypen. Två arter av dyngbaggar har noterats, mindre horndyvel och rödbukig dyngbagge. Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Vegetationsklädda havsklippor (1230)

De vegetationsklädda havsklipporna (1230) har bitvis en mycket artrik vegetation med en blandning av torrmarksväxter och kustbundna arter såsom mandelblom, knölmörblomma, fackelblomster, skjörbjuggsört, brudbröd, backglim, strandglim, backlök, gul fetknopp, trift, strandglim, gulkämpar, kärleksört, fårsvingel, gaffelbräken, svartbräken, vårtåtel, ängshavre, rödsvingel, rödven. Inom Bölsåkra -Tranekärr finns arterna; ljung, kråkbär, blåbär, kruståtel och inslag av liten blåklocka, blodrot, jordtistel (NT), gökärt, gullris, stensöta m fl. På något fuktigare mark kompletteras risen med odon och klockljung. Tyvärr är stora ytor av denna naturtyp igenväxande med björnbär, slån, rosor och lövsly.

Vegetationen på både stenstranden och kustklipporna övergår till kruståtel- eller rished, som växer igen med buskage av en, säl, slån, hagtorn, fläder, björnbär, rosor, vildkaprifol, björk, oxel, ek, rönn och fågelbär inåt land.

I skrevor på nordvärd klippa nära Arild växer sällsynt kruskalkmossa och liten ärgmossa, arter med mycket få fynd i kommunen. På kalkrik sand i strandängsfragment och klippkust ses även strandkalkmossa.

De mest anmärkningsvärda lavarna som växer på sten, block och berg är *Rhizocarpon simillimum*, som bara känd från några få lokaler i Sverige. *Lecidea haerjedalica* som bara är känd från Härjedalen i Sverige. *Muellerella pygmaea* var. *pygmaea* vilken är ny för Skåne, den växte på molav *Lecidea lapicida* och är helt säkert förbisedd. Inte heller *Porpidia grisea* är rapporterad från Skåne men flera sentida fynd förekommer i centrala Skåne. Ett eventuellt fynd av lodyteorangelav gjordes på en grönstensklippa, men det kan röra sig om en svagt utvecklad *Calogaya arnoldii*, som förekommer i närheten. Är bestämningen riktig är det första fyndet i Skåne. Flera andra arter som hittades är sällsynta i Skåne och har bara något eller några kända förekomster i landskapet. Det gäller *Acarospora nitrophila*, *Catillaria atomarioides*, *Clauzadeana macula*, mjöklipplav, *Lecania atrynoides*, *Lecidea diducens*, kalkklotterlav, rutskivlav och *Tylothallia biformigera*.

I skrevor på nordvärd klippa nära Arild växer lite kruskalkmossa och liten ärgmossa, dessa finns det inte många fynd av i Höganäs kommun.

Även beskuggade stenytter hyser några intressanta arter, i en miniatyrgrotta hittades bl.a. kalkklotterlav och *Bacidia trachona*. På en beskuggad och mossig sten växte flikbägarlav. Även skuggklotterlav påträffades på en relativt beskuggad lodyta längst i väster.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Torr hed (4030)

De torra hedarna (4030) dominerar de hävdade markerna i området, speciellt där bergsplatan inte har varit uppodlad. Markerna med torr hed (4030) är magra och utgörs av smalbladiga gräs och ris, som rödven, fårsvingel, kruståtel, ljung, blåbär, kråkbär med inslag av örterna stenmåra, gökärt, gulmåra, backtimjan, pillerstarr, stagg, knägräs, borsttåg, knippfryle, fårsvingel och liten blåklocka.

Artsammansättningen varierar från dominans av gräs med kruståtel eller rödven till ris med blåbär eller ljung. Övriga arter på heden är jordtistel, vårtåtel, gråfibbla, blåmunkar, vädtklint och knägräs. Kråkbär, som oftast är karaktäristiskt för kusheden, förekommer sparsamt i området. Träd och buskar som ek, en, björk, asp, rönn och körsbär förekommer.

Det förekommer i den västra delen av Bölsåkra, ett antal spridda träd- och buskbevuxna holmar och dungar med olika artinnehåll och med skiftande täthet på vegetationen. Ek och en tillsammans med slån och hagtorn dominerar och holmarna betas.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Enbuskmark (5130) och naturlig enbuskmark vid kust 5133)

Ovanför klipporna finns en plåtå som utgör den egentliga enefäladen. Den karaktäriseras av hedvegetation med ljung- och gräsarter och stora buskage av enbuskar. Buskar av stenros, hartsros, slån och hagtorn förekommer också. Inom heden finns en viss variation eftersom det finns fläckvis kalkpåverkan och uppsilning av grundvatten (källor). Arterna är ungefär de samma som i 4030 ovan. Arter som ljung, gråfibbla, kråkbär, sandkrassing, pillerstarr, kruståtel, backtimjan, ängsbräsma, stenmåra förekommer. Enstaka plantor av borstsäv kan hittas på fuktig trampad mark. Källarv finns i anslutning till källorna.

I Bölsåkra finns en mager naturbetesmark med större enar som röjdes 1996 och som därefter betats av äldre boskapsarter. Inom dessa delarna är naturtypen tät, med äldre enar och igenväxande. Träd av ek, björk och rönn finns och i buskskiktet finns slån, hagtorn och nypon. I den nordöstra delen av betesmarken finns en urgrävd damm med rikligt med krypfloka och hårslinga.

Betade bergknallar med solitära ekar med enbuskmarker finns också inom Bölsåkra.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270) De torra-friska låglandsgräsmarkerna (6270) består av arter såsom rödven, fårsvingel, knippfryle, gulmåra, backtimjan och liten blåklocka. På mer artrika platser finns tjärblomster, mandelblomma,

sammetsdaggekåpa, brudbröd, jungfrulin, nattviol, knölsmörblomma, ängsskallra, bockrot, pillerstarr jordtistel, fyrkantad johannesört och vårstarr.

I gräsmarkerna finns skogslevande mossor som kvastmossa, pösmossa, väggmossa, cypressfläta, plattfläta m fl.

Av dagfjärilar bör nämnas ljungblåvinge, en för kommunen ovanlig art. Andra arter som finns är sexfläckig bastardsvärmare NT, rutig buskmätare, grönsnabbvinge, mindre guldvinge och aurorafjäril.

Från 1978 finns ett fynd av vitpunkterat lundfly (VU). Artens livsmiljöer finns i jordbrukslandskapet och vid havsstränder. Tillgängliga värdväxter här inom reservatet är marviol, kämpar, rödnarv och maskrosor.

Det finns en del praktvaxskivling inom naturtypen och dessa indikerar lång beteskontinuitet, de försvinner snabbt vid dålig hävd. Två ovanligare arter, kruskantarell och vindelgröppa har hittats. Båda är mindre allmänna i Skåne.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Fuktängar med blååtätel eller starr (6410)

Flera små fuktängar förekommer och de utgörs av undergruppen kalkfuktäng (6410). De utgör en liten areal men med artrik flora såsom darrgräs, slankstarr, stjärnstarr, grönstarr, loppstarr trindstarr, nålstarr, ängsstarr, vanlig ärtstarr, liten hundstarr, hirsstarr, stagg, blååtätel, jordtistel, vildlin, darrgräs, blodrot, tätört, småvänderot, kärrsälting och ängsvädd.

Enstaka träd av björk, hagtorn, lönn samt grupper av buskar med slån, nypon, björnbär, vide, hagtorn, björk och fläder finns, speciellt i ett dike som går diagonalt genom fuktängen i Bölsåkra-Tranekärns naturreservatet.

Vid och utmed upptrampade stigar och kärr hittas sällsynt borstsäv under hösten. Plattsäv och borstsäv finns i en fuktäng i öster inom Bölsåkra-Tranekärns naturreservat men de är ofta hårt nedbetade så att de inte kan ses.

Inom kalkfuktängarna finns guldspärrmossa, späd skorpionmossa, kärkvastmossa, kärrbryum, röd glansvitmossa m.fl.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Rikkärr (7230)

Rikkärr som ligger i Nabbens naturreservat öster om Arild utgörs av ett medelrikkärr med gräs-/starrvegetation på fastmatta som sluttar och är ganska blött. Det hyser inte många rikkärrsarter och omges av björnbärssnår. Här finnas arter som slankstarr, knagglestarr, tätört och kärrsälting. I bottenkiktet finns späd skorpionmossa, guldspärrmossa, kärkvastmossa, kärrbryum, röd glansvitmossa och spjutmossa. Området är välhävdad av får.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8230)

Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8230) består av kala klippor där kärlväxterna är bundna till sprickor med ansamling av jord. Här växer vårtåtel, sydvårbrodd, bergsyra, sandkrassing samt tusch-, kart- och renlav. Strand-brosklav förekommer också. Här ingår även kruståtelhed med arter såsom ljung, bergsyra och blodrot. Delar är igenväxande med björnbär.

Det är först i anslutning till klippor och klapperstensfälten som blottor i grässvålen ger olika bägarlav *Cladonia sp.* möjlighet att etablera sig. På tunn jord över klipporna och i klippskrevor uppträder en rad olika arter, bl.a. mild renlav, gulvit renlav, kochenillav, mager bägarlav, hjorthornslav och rislav. Även islandslav förkom fläckvis, dock utan sin normala följeslagare hedlav.

Vegetationen på berghällarna inom Bölsåkra-Tranekärr är sparsam och hyser tuvknavel, vårtåtel och bergsyra.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Trädklädd betesmark (9070, 9071)

Inom Natura 2000-området finns flera trädklädda betesmarker som betas. Träd av ek, björk, rönn och enstaka tallar förekommer och eken dominerar.

Det finns en viss kunskapsbrist om naturtypen inom området. Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då stora delar av området är igenvuxna.

Näringsfattig ekskog (9190)

Ekskogarna (9190) förekommer på före detta betes- eller åkermark. Markerna skogsplanterades och utgörs idag av äldre tallskog, ungsogor av vårtbjörk och skogsek. Lövblandskog med ek, asp, tall och gran finns i Bölsåkra naturreservat.

Floran i skogarna är hedartad med blåbär, lingon, liljekonvalj kaprifol, ekorrbar, skogsstjärna, björnbär, harsyra m fl.

I de nordvända lodytorna med rasmark, krattskog och blåbärsris d.v.s. med naturtypen näringsfattig ekskog (9190) råder ett gynnsamt mikroklimat. I trädskiktet finns björk, ek, tall och rönn. Här finns flera för Skåne sällsynta eller mindre vanliga arter som tandad knottmossa, slät klipptuss, stor revmossa, äppelmossa, bergkvastmossa, atlantfläta m fl.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus pga att det finns för få gamla, grova träd.

Icke- naturtyper

I väster finns det före detta stenbrottet som nu är vattenfyllt. Nivåskillnaden till omgivande mark är som mest ca 15 m (i södra delen). Mot norr ligger vattenlinjen nästan i nivå med vägen. Björk och videarter växer i branterna samt på platån. Den klippiga, solexponerade miljön är attraktiv för kräldjur och insekter men merparten är igenväxande med vårtbjörk. Andra buskar och träd som förekommer runt vattnet är en, säl, slån, hallon och rönn. Runt brottet finns ängsfryle, käringtand, äkta johannesört, ljung, blåbär, lingon, kråkbär, strandklo, grönfibbla, flockfibbla och odon.

I vattnet växer gäddnate, vass, vit näckros (troligen inplanterad), vattenmåra, bäckförgetmigej, bredkaveldun, sydknappsäv m fl.

Enstaka fynd av svarthårig kvistbock, ekvårtbitare samt ett 50-tal bivarg förekommer vid f d stenbrottet.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Marin miljö

- Olje- och kemikalieutsläpp. Vattenkvaliteten påverkas av olje- och kemikalieutsläpp, vilket utgör ett direkt hot mot bottenfauna, havsfågel och säl. Kemikalier som används i oljebekämpande syfte, så kallade dispergeringsmedel, liksom vissa båtbottnfärger, har skadlig inverkan på marina arter.
- Utfiskning av fiskebeståndet.
- Reven längs kusten samt de sublittorala sandbankarna påverkas negativt när vattnet grumlas på grund av övergödning, båttrafik, fiske, etablering av vindkraftverk och muddringsverksamhet. Minskat siktdjup påverkar artsammansättningen negativt och kan ge upphov till syrebrist.
- Etablering av havsbaserad vindkraft, som kan påverka fåglars navigation och ge vibrationer som stör fisk och marina däggdjur.
- Exploatering genererar buller och vibrationer, kan ge ökad belysning, kan leda till markpackning och slitage genom tramp. Fiskar som torsk och stubb uppvisar sämre reproduktionsframgång i bullriga undervattensmiljöer.
- Exploatering leder till ökad aktivitet, fler farkoster och maskiner rör sig i och igenom området vilket stör eller skrämmer bort djur i eller ifrån deras livsmiljöer. Många marina djur har utvecklat känsliga sinnesorgan för att uppfatta och kommunicera med hjälp av ljud och vibrationer.
- Tåktverksamhet som t.ex. sandsugning, dumpning av muddermassor, utfyllnad av land och av havsbotten, påverkar direkt djur och växter i och i närheten av exploateringsområdet genom att deras livsmiljö förstörs, försvinner eller störs, som till exempel fiskars lekområden eller genom att hydrologin förändras i områdets terrestra naturtyper vilket kan försämrar livsvillkoren för utpekade landlevande arter, känslig för hydrologiska förändringar.

- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Utdikning, dränering och andra ingrepp ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, planteringar, dikesrensning eller dämningar.
- Friluftsliv, kan verka mycket störande på områdets utpekade arter. Människor som stör på olämpliga platser och tider på året kan, liksom lösspringande hundar och vattensporter som vind- och kitesurfing ge irreversibla skador.
- Jakt på sjöfågel och säl.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Spridning av invasiva arter.

Landmiljöer

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsfodring vid betessläpp och installning.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt.
- Luftföroreningar har en direkt negativ effekt på vissa arter (lavar och mossor), och en indirekt effekt via en kontaminering av jord och vatten.
- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa artar gynnas på bekostnad av andra.
- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till, ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen, har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av skog inom området eller i omkringliggande områden.
- Brist på förnygring av nya träd som kan ta över efter de gamla träden i skogen.
- Avverkning av hålträd och döda eller döende träd.

- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art- och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan att undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken och har rådighet över vattnet.

Skydd och reglering

Inom Nabbens naturreservat är det enligt föreskrifterna förbjudet att;

1. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning
2. bedriva täktverksamhet i någon form
3. vidta åtgärder som ändrar yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, schakta, spränga, dränera, dämna, tippa eller utfylla.
4. anordna upplag annat än tillfälliga för jordbrukets behov
5. avverka, plantera eller så träd eller buskar
6. plöja upp eller på annat sätt markbereda ljungfälad, annan permanent betesmark eller strandområden
7. använda gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel

8. dra fram mark- eller luftledning
  9. uppföra stängsel eller andra hägnader
  10. under tiden 15 april-15 oktober jaga under lördagar, sön- eller helgdagar.
  11. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar undantagna.
- Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd
12. anlägga ny vattenborra eller brunn
  13. lägga upp båtar på stranden

I Bölsåkra -Tranekärr gäller ovanstående men ej 12 och 13 utan istället krävs tillstånd för följande;

Använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel inom ljungfälad, naturbetesmark eller annan permanent betesmark. I Bölsåkra-Tranekärr får man inte jaga under lördagar, söndagar eller helgdagar.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Inom Nabbens naturreservat ska hela reservatet utom skogsområdena röjas och inhägnas som betesmark. Buskvegetation röjes i omgångar med ca 50% buskskikt. Låga enbuskar gynnas tillsammans med nypon, hagtorn och hägg. Slutmålet bör vara en busktäckning på ca 10% inom fäladsmarken. Klapperstensområdena sköts genom manuella röjningar.

Inom Bölsåkra-Tranekärr ska den öppna kustområdet röjas regelbundet, träd avverkas och befintliga öppningar i buskskiktet vidgas samt solitära buskar röjs bort och större buskage minskas ned. Björnbärssnår hålls tillbaka, björk och rönnuppslag röjs bort. Asp ringbarkas.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplaner för Nabbens och Bölsåkra -Tranekärr naturreservat.

Löpande skötsel

- Se skötselplaner för Nabbens och Bölsåkra -Tranekärr naturreservat.
- Rikkärret håller på att växa igen med björnbärssnår så det är viktigt att snåren regelbundet trycks tillbaka. I kanterna växer dunört och ormbunkar som också påverkar kärret negativt och därför bör hållas efter genom kompletterande slätter. Björksly inom rikkärretsytan behöver röjas bort. Rikkärret är påverkat av tidigare deponi av trädgårdsavfall. Kärret behöver åtgärdas.
- Igenväxning är ett problem och det mest angelägna att åtgärda samt att ta bort invasiva arter som spärroxbär.
- Under 1990-talet restaurerades stora delar av fäladsmarken och bete återupptogs. Trots det finns mycket mer att restaurera, så som området väster om Sällynevägen i Skäret och närmast Arild. Enebuskagen är för täta och högvuxna. Klippterräng, stenfält och

hällmarksvegetation växer igen. Om skötselåtgärder ska vidtas bör kustbandet prioriteras, med gallring av ungskog och bortröjning av lövsly närmast havet. Berg och klippor bör hållas mer öppna och exponerade än idag. Att hålla betesdjur där bedöms olämpligt med hänsyn till svårigheterna att inhägna och den sparsamma markvegetationen.

- Betet behöver styras mer och fällindelningen ses över. Väst om Stensnäs betar enbart får, vilket är otillräckligt. Öst om Stensnäs sker sambete mellan nötkreatur och får men fällan här är för stor och betet för svagt i dess östra del. Bete i sig är inte tillräckligt då igenväxningen är kraftig med björnbär, slån och björk. De ratas av djuren och röjning av dem bör ske flera gånger under växtsäsongen.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktablad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Höganäs kommun. 2017. Kullahalvöns natur – Naturvårdsplan för Höganäs kommun 2017-2026
- Länsstyrelsen, Bager. H och Persson A., 2009:41, *Skånes rikkärr*. 2009.
- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. *Från Bjäre till Österlen – Skånska natur- och kulturmiljöer*. Fälths tryckeri, Värnamo.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Gabrielle Rosquist

Senast reviderad 2019-02-22 av Marie Björkander

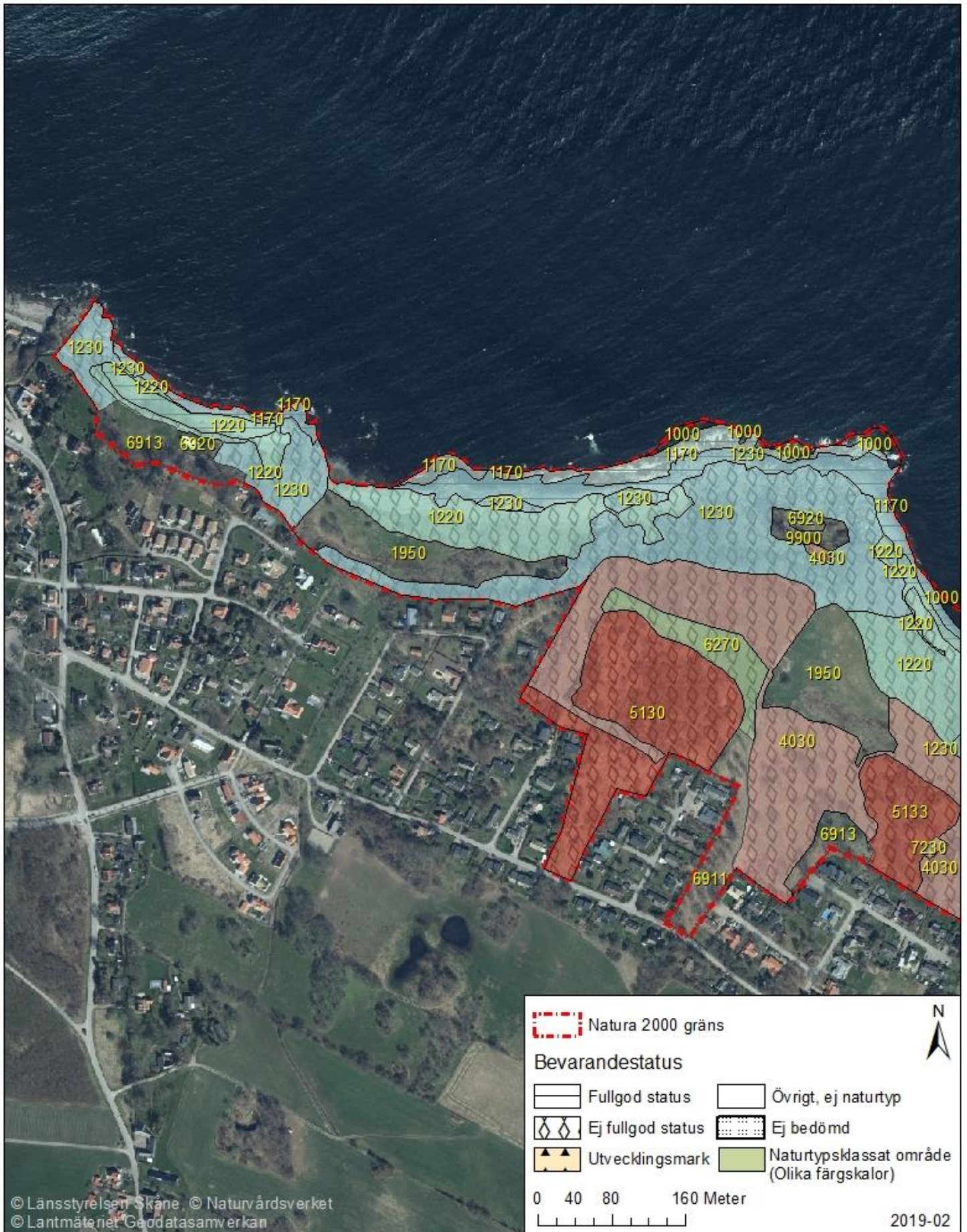

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust, SE0430099 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 1 av 5

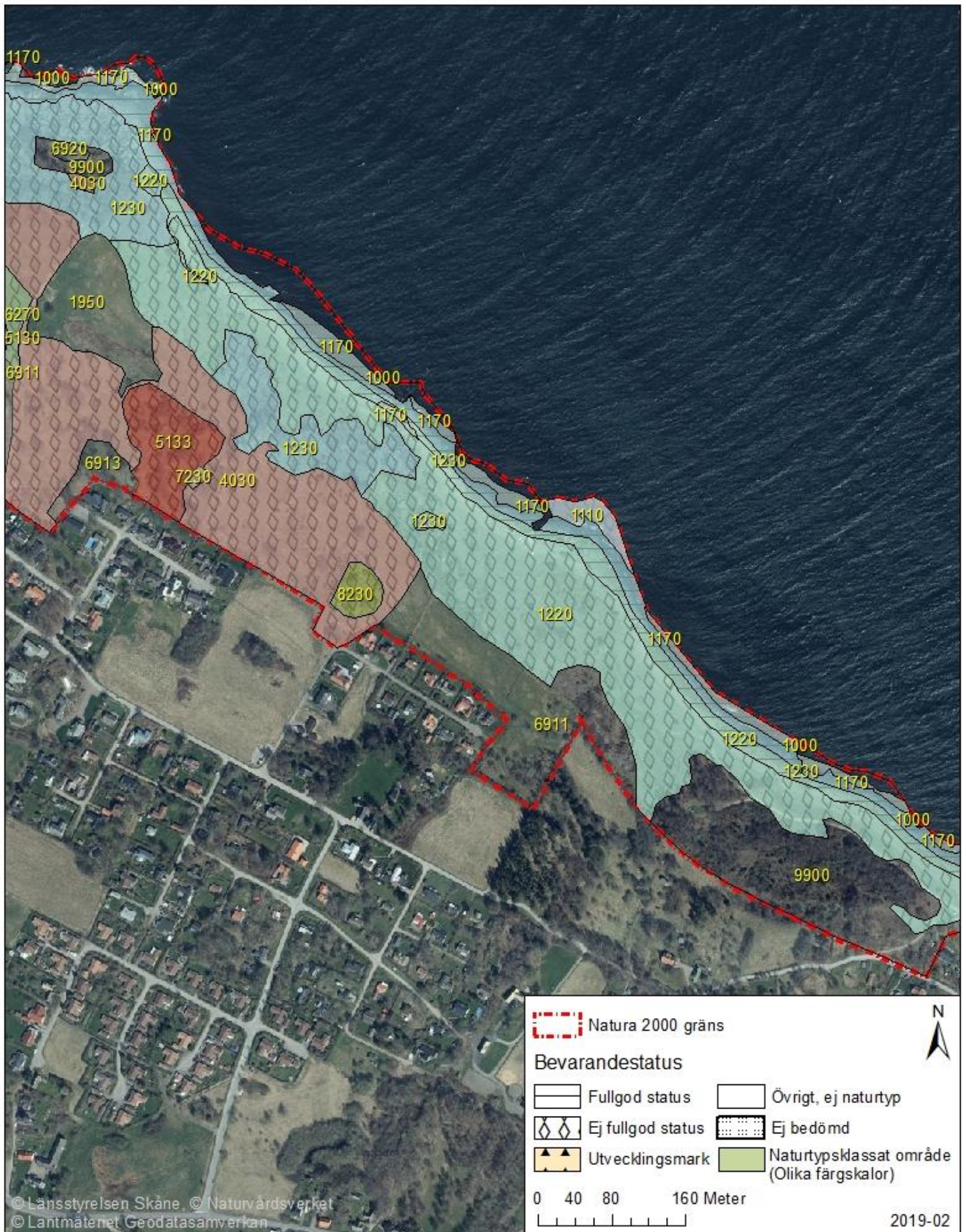

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust, SE0430099 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 2 av 5

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust, SE0430099 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 3 av 5

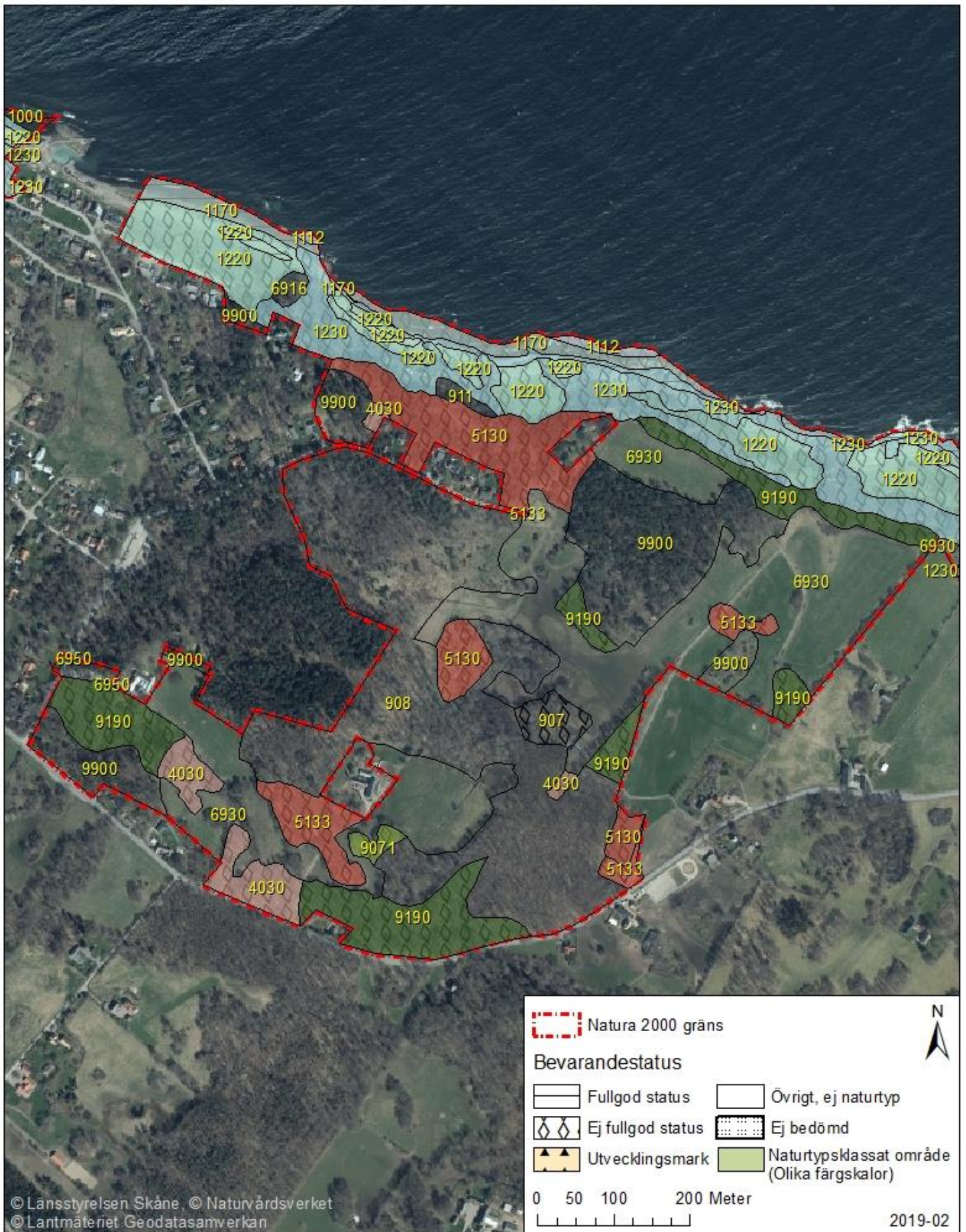

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust, SE0430099 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 4 av 5

Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust, SE0430099 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Karta 5 av 5

 Natura 2000 gräns

Bevarandestatus

 Fullgod status

 Ej fullgod status

 Utvecklingsmark

 Övrigt, ej naturtyp

 Ej bedömd

 Naturtypsklassat område
(Olika färgskalor)

2019-02

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 1110 - Sublittorala sandbankar
- 1112 - Sublittorala sandbankar med i huvudsak makroalgsvegetation
- 1170 - Rev
- 1220 - Perenn vegetation på sten och grusvallar
- 1230 - Vegetationsklädda havsklippor
- 4030 - Torra hedar
- 5130 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker
- 5133 - Enbuskmarker - Naturlig enbuskmark vid kust
- 6270 - Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ
- 6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr
- 7230 - Rikkärr
- 8230 - Pionjärvegetation av *Sedo-Scleranthion* eller *Sedo albi-Veronicion dille-nii*-typer på silikatbergstorp
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9071 - Trädklädd betesmark - Ekhagar
- 9190 - Näringsfattig ekskog

Icke-naturtyper

- 1000 - Marint vatten
- 1950 - Ickenatura-stränder
- 3000 - Vatten
- 6910 - Öppen kultiverad gräsmark
- 6911 - Öppen kultiverad betesmark
- 6913 - Trädbärande kultiverad betesmark
- 6915 - Fuktäng
- 6916 - Buskrik utmark
- 6920 - Bebyggd mark
- 6930 - Åker
- 6950 - Väg
- 6999 - Exploaterad mark, ickenatura-naturtyp
- 908 - Triviallövskog med ädellövinslag (>70% löv och 20-50% ädellöv)
- 911 - Impediment (ej produktiv skogsmark, men krontäckning >30%)
- 9900 - Ickenatura-skog

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategor i/Annan fakta
Däggdjur	knubbsäl	<i>Phoca vitulina</i>	B2, B4
	mård	<i>Martes martes</i>	B5
	tumlare	<i>Phocoena phocoena</i>	VU, B2, B4
	vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>	B4
Fiskar	lyrtorsk	<i>Pollachius pollachius</i>	CR
	sjurygg	<i>Cyclopterus lumpus</i>	NT
	torsk	<i>Gadus morhua</i>	VU
	vitling	<i>Merlangius merlangus</i>	VU
	ål	<i>Anguilla anguilla</i>	CR
Fjärilar	ligusterfly	<i>Craniophora ligustri</i>	NT
	sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT
Fåglar	ejder	<i>Somateria mollissima</i>	VU
	gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
	gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	VU
	tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	NT
Grod-och kräldjur			
	kopparödla	<i>Anguis fragilis</i>	F
	mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	F
	skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	F
	större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	B2, B4
	vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	F
	vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	F
	vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	F
Kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	F
	backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
	blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
	blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	F
	borstsäv	<i>Isolepis setacea</i>	EN
	etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
	gullviva	<i>Primula veris</i>	F
	jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT

	järnek	<i>Ilex aquifolium</i>	CR
	klockljung	<i>Erica tetralix</i>	F
	knutört	<i>Lysimachia minima</i>	VU
	loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	lundalm	<i>Ulmus minor</i>	CR
	plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	NT
	rödsäv	<i>Blysmus rufus</i>	NT
	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	F
	skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
	skånskt oxbär	<i>Cotoneaster kullensis</i>	EN
	smal käringtand	<i>Lotus tenuis</i>	NT
	strandkål	<i>Crambe maritima</i>	F
	vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>	VU
	vanlig backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i> subsp. <i>serpyllum</i>	NT
	vanlig ängsstarr	<i>Carex hostiana</i> var. <i>hostiana</i>	NT
	vittåtel	<i>Aira caryophylla</i>	VU
	åkersyska	<i>Stachys arvensis</i>	VU
	ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia</i> subsp. <i>bifolia</i>	NT
	ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
Lavar	blågryn	<i>Moelleropsis nebulosa</i>	EN
	kustskinnlav	<i>Scytinium magnussonii</i>	VU
Skalbaggar		<i>Synchita variegata</i>	NT
Spindeldjur	marmorhjälmspindel	<i>Diplocephalus</i>	NT

Bevarandeplanen för Skäldervikens östra klippkust

Syftet med Natura 2000-området Skäldervikens östra klippkust i Höganäs kommun är att bevara den rest av öppen kusthed, fäladsmark och den klippiga och steniga kusten och detta finns i naturtyperna 1170 - Rev, 1220 - Perenn vegetation på sten och grusvallar, 1230 - Vegetationsklädda havsklippor, 4030 - Torra hedar, 5130 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker samt 5133 - Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker - Naturlig enbuskmark vid kust.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane